

YHTENÄISKOULUSEMINAARI 2005

Kaikki oppivat yhtenäiskoulussa! 1.10.2005

**Erityisopetus ja yleisopetus rinnakkain
yhtenäiskoulussa**

Matti Kuorelahti, KT, lehtori
Jyväskylän yliopisto
Erityispedagogiikan laitos

Nykyajan lapsista...

- "Nykyajan lapset ovat tyranneja. He väittävät vanhempiaan vastaan, hotkivat ruokansa ja tyrannisoivat opettajiaan."
- Sokrates 500-luvulla eKr

Henk.koht. tulkinta inklusiosta:

- Inklusio tarkoittaa, että ketään ei päästetä syrjäytymään
  - kasvatuksellisesti
  - opetuksellisesti
  - sosiaalisesti

Inklusiivisen ideologian lähtökohtia

- Eettisyys, ihmisarvo, tasavertaisuus
- Poliittikka, tavoitteet, talous
- Pedagogiikka ("opitaan toisilta, erillinen erityisopetus tehotonta?")
- Ideologia
  - (Brittiläistä Dysonia (1999) mukailien)

Inklusiivisen ideologian periaatteita opetussuunnitelman tasolla

- kukaan ei syrjäytyisi...
- kaikki pääsevät mukaan...
- yksilöllinen toteuttaminen, tuki...
- tulokset...
- sosiaalinen integraatio...

Kaikille yhteisen koulun onnistumisen kriteereitä

Hautamäki, Lahtinen, Moberg & Tuunainen 2001

- Sitoutuminen yhteisen koulun filosofiaan
- Vahva johtajuus
- Erilaisuuden arvostaminen
- Yhteistyö
- Tukiverkostojen käyttö
- Vanhempien osallistuminen
- Yksilöllinen arviointi
- Korkeatasoiset tavoitteet
- Joustavat oppimisympäristöt
- Riittävä resursointi

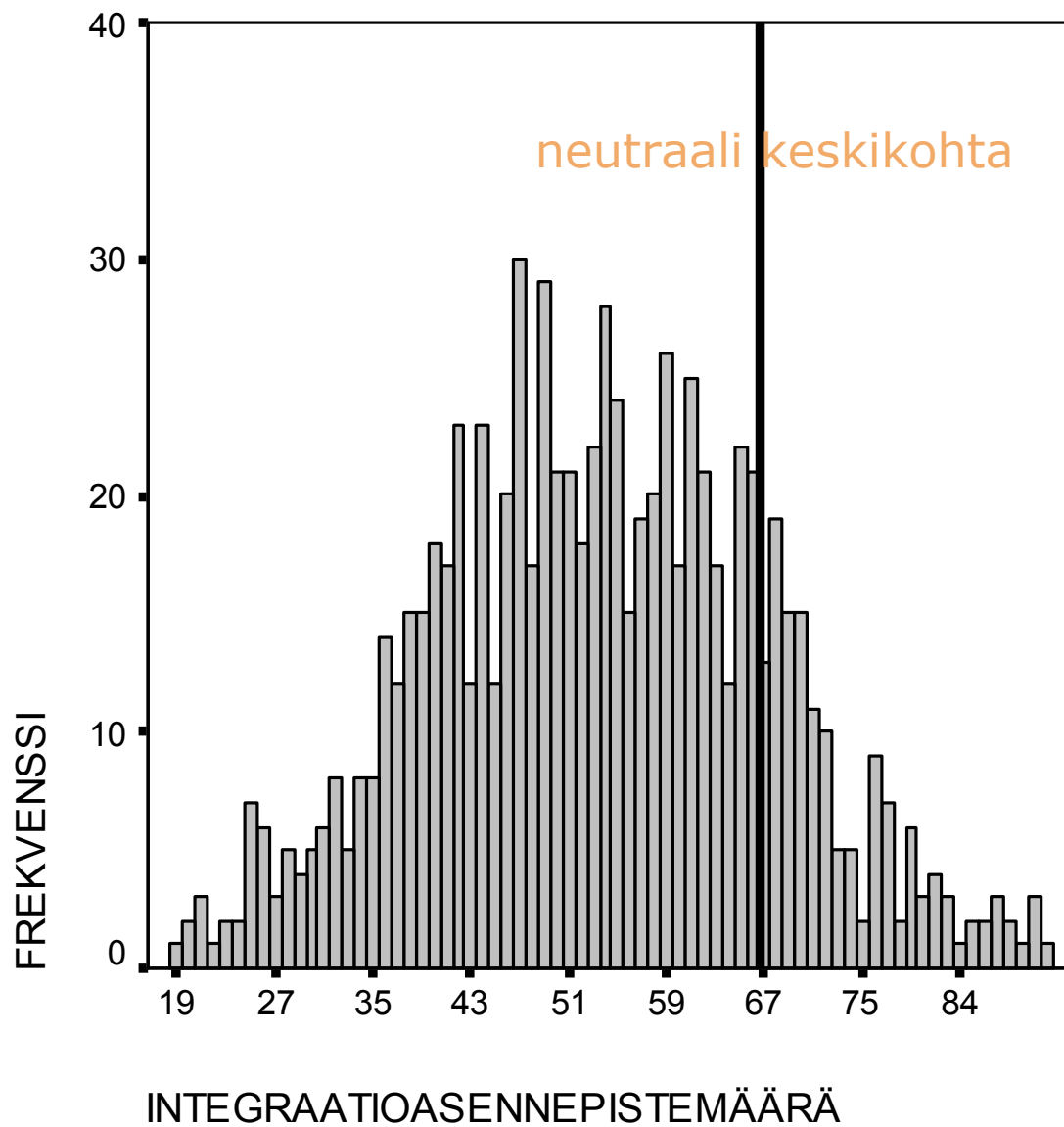
Erityisopetuksen järjestäminen

- Erityisopetuksessa yhteensä 28 %
  - 21 % osa-aikaisessa erityisopetuksessa
  - 6,7 % erityisopetukseen siirrettyjä
    - 2,8 % integroituna
    - 2,2 % erityisluokissa
    - 1,7 % erityiskouluissa
- Trendi: erillisestä erityisopetuksesta yleisessä järjestelmässä tapahtuvaan
- Erityisoppilaiden määrän kasvu seurausta
  - tarpeen todellisesta kasvusta?
  - politiikasta?
  - taloudesta?
  - asenteista?
  - yksilöllisyysvaateiden lisääntymisestä?

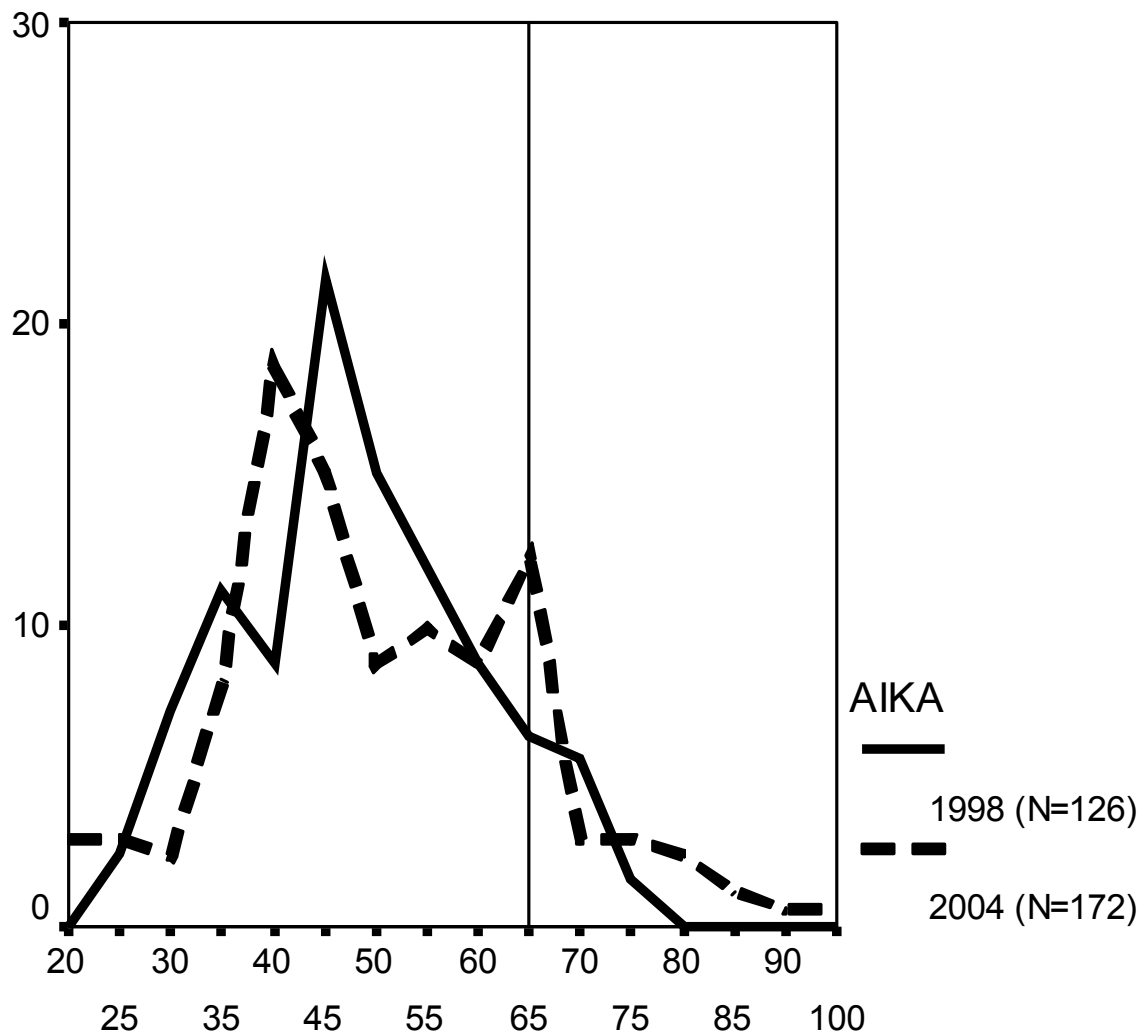
- Seuraavaksi tarkastellaan kaikille yhteisen koulun – yhtenäiskoulun? – toteutumista työpajakeskusteluissa esiinnousseiden näkemysten valossa

Aseenteet

Yleinen käsitys kaikkien yhdessä opettamisesta

Käsitykset kaikkien yhdessä opettamisesta 1998 ja 2004

Integraatioasenne

Koulun henkilöstön asenteet kaikkien yhdessä opettamista kohtaan

Asema	N	KA	Keskihaj.
Luokanop.	59	48,6	13,92
Aineenop.	42	46,6	11,87
Eriyisop.	50	52,8	15,43
Rehtori	21	58,3	18,78
Kouluavust.	25	57,8	8,82
Total	197	51,4	14,49

Keskiarvot skaalalla 19 - 134

- Kielteiset asenteet voivat olla ongelma – useammin opettajilla kuin oppilailla
- Yhtenäiskoulut ovat erilaisia ja erilaisessa yhteisöllisyyden vaiheessa.
- Aito yhteisöllisyys vahva voimavara
- Niukat resurssit, tuen puute, ajan vähyys -> asenteiden sallivuus tiukentuu
- Kysyttiin: Voiko kenet tahansa fyysisesti integroida?
- Vertaistuki – niin opettajille kuin oppilaille!

Resursseista

- Hojksatut ajavat ns. "tavallisten" erityisoppilaiden ohi, ja he jäävät ilman tarvitsemaansa erityistä tukea. Pitääkö näin olla?
- Reaaliaineisiin ei riitä tarpeeksi erityisopettajan panosta

Tuki

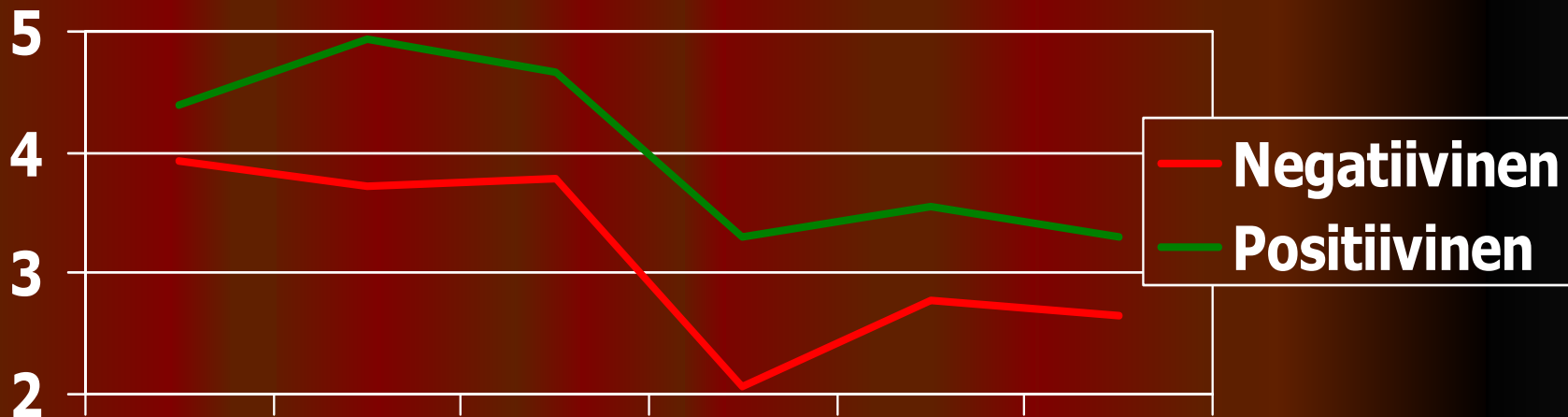
- Joustavat oppilasryhmittelyt
- Yhtenäiskoulu helpottaa ainakin tiedon kulussa
- Huolilappu: Oppilaan oppimiseen, käyttäytymiseen tms. liittyvä huoli kirjataan, ja tällainen huolilappu annetaan OHR:n tai vastaavan ryhmän jäsenelle, ja asiaan reagoidaan viikon kuluessa

Tuki

- Tiimityöskentely, parityöskentely, samanaikaisopetus
- Diagnoosi ei vielä kerro, mitä oppilas oikeasti tarvitsisi
- Tarvittaisiin lisää tietoa erityisen tuen tarpeista
- Kollegojen järjestämä koulutus toisilleen (erityisopettaja, luokanopettaja, aineenopettaja kertoo omasta näkökulmastaan oppimisen ongelmiin)

Kriittiset ja hyväksyvät opettajat (N=111)

Likert asteikko 1= eri mieltä, 6 = samaa mieltä

Käyttötymit
Op. yhteisö
Vanh.yhteistyö

Resurssit
Johtaminen
Tuki oppilaille

Differences are statistically significant
between $p=.008$ – $p=.000$

Miltä näyttää erityisopetuksen ja yleisopetuksen rinnakkainolo?

- Sitoutuminen yhteisen koulun filosofiaan +++
- Vahva johtajuus ++-
- Erilaisuuden arvostaminen ++
- Yhteistyö +-
- Tukiverkoston käyttö +--
- Vanhempien osallistuminen ++--
- Yksilöllinen arviointi ?
- Korkeatasoiset tavoitteet ++-
- Joustavat oppimisympäristöt +--
- Riittävä resursointi ---